

Francja

1. Podrodzina języków indoeuropejskich, do których należy, obok francuskiego i hiszpańskiego, portugalski, włoski, rumuński oraz kataloński, prowansalski, retoromański, sardyński. Języki...
2. Miasto przy granicy francusko-niemieckiej na Renie; oficjalna siedziba Parlamentu Europejskiego, Rady Europy, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.
3. Francuski kompozytor i pianista (1875-1937), jeden z przedstawicieli impresjonizmu.
Najbardziej znane są jego utwory orkiestrowe, a przede wszystkim *Boléro*. / Możesz posłuchać np. utworu *Bolero* na: Muzykoteca szkolna – <http://www.muzykotekaszkolna.pl/wiedza/kompozytorzy/ravel-maurice-1875-1937/> / Maurice...
4. Główna, reprezentacyjna aleja Paryża. Pola...
5. Francuski malarz i grafik (1864-1901), przedstawiciel postimpresjonizmu.
/ Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/theme/7-things-you-didn-t-know-about-henri-toulouse-lautrec/rALibNRBoespLQ> / Henri Toulouse – ...
6. Rewolucyjne i patriotyczne powstanie ludowe w Paryżu (marzec-maj 1871 r.) wywołane trudną sytuacją materialną i radykalizacją nastrojów społecznych z powodu przegranej wojny francusko-pruskiej 1870-71 oraz warunkami kapitulacji, przyjętymi przez rząd Francji. paryska.
7. Styl w sztuce europejskiej XVIII w., charakteryzujący się lekkością i dekoracyjnością form i swobodną kompozycją, zamiłowaniem do natury, a także fantastyki i egzotyki. Uznawany często za odmianę schyłkowego baroku.
Powstał we Francji, gdzie wykształcił się jako styl Ludwika XV. / Możesz zapoznać się ze stylem na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/rokoko/m096jl?categoryId=art-movement> /
8. Podawane do śniadania, lunchu i kolacji – chrupiące i aromatyczne, ciepłe, typowo francuskie pieczywo.
9. W 1795 r. ogłoszona hymnem państwowym, od 1879 r. ponownie hymnem Francji. Pieśń powstała w kwietniu 1792 r. na cześć rewolucyjnej Armii Renu. / Możesz posłuchać na : <https://www.youtube.com/watch?v=SRd4GV2YNpU> /
10. Odkrywca szczepionki przeciw wściekliźnie (1885 r.), współtwórca szczepień ochronnych. Louis... .
11. Miasto portowe w południowej Francji, nad Morzem Śródziemnym, drugie co do wielkości po Paryżu.
12. Francuski malarz, jeden z twórców i czołowych przedstawicieli impresjonizmu.
Tytuł jego obrazu: *Impresja, wschód słońca* (1872) posłużył do nadania nazwy temu nowemu kierunkowi w malarstwie.
/ Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/claude-monet/m01xnj?categoryId=artist> / Claude... .
13. Największa (obok Nowej Kaledonii – francuskiego terytorium zamorskiego) wyspa Francji.
Położona jest na Morzu Śródziemnym. W 1768 r. Republika Genui zrzekła się tej wyspy na rzecz Francji.
14. Francuski pisarz epoki oświecenia, filozof i historyk. Z sympatią odnosił się zarówno do absolutyzmu oświeceniowego jak i ustroju angielskiego opartego na liberalizmie i tolerancji. Wychodząc ze stanowiska deistycznego, krytykował religie objawione i ich instytucje, zwłaszcza Kościół katolicki.
W bogatej twórczości filozoficznej i publicystycznej, m.in. *Traktacie o tolerancji*, powiastce filozoficznej *Kandyd, czyli Optymizm*, opisywał i zwalczał niesprawiedliwość społeczną, nietolerancję i fanatyzm. Autorka biografii z pocz. XX w. podsumowała jego poglądy zdaniem: *Nie zgadzam się z tym co mówisz, ale oddam życie, abyś miał prawo to powiedzieć.*
Uważał, że... / Przypisuje mu się...: *Największym nieszczęściem porządných ludzi jest tchórzostwo. Przesądy są rozumem głupców. Wolność moja kończy się tam, gdzie zaczyna twoja.* – Francois-Marie Arouet (spolszczona wersjanazwiska)
15. Francuski mąż stanu, generał (1890-1970). Po kapitulacji Francji w maju 1940 r. wezwał Francuzów do dalszej walki z Niemcami, utworzył Francuski Komitet Wyzwolenia Narodowego, w 1944 r. został szefem Rządu Tymczasowego, a następnie kolejno premierem oraz prezydentem (1959-1969). Charles de...
16. Flaga państwowa Francji swymi korzeniami sięga rewolucji francuskiej 1789 r., kiedy to kolor kokardy dynastii Burbonów dodany został do barw herbowych Paryża: niebieskiej i czerwonej. Ten kolor to...
17. Najwyższy szczyt (4807 m n.p.m.) Alp i Europy, na granicy francusko-włoskiej.
18. Francuski malarz, rysownik i grafik, jeden z najważniejszych malarzy okresu stanisławowskiego w Polsce, uważany za ojca polskiego malarstwa rodzajowego. Autor licznych rysunków przedstawiających typy ludności, m.in. szlacheckie, mieszczańskie i żydowskie, sceny rodzajowe, sejmiki polskie, zaprzysiężenie Konstytucji 3 maja, bitwy i sceny z powstania kościuszkowskiego, m.in. *Wieszanie zdrajców na Rynku Starego Miasta w Warszawie 1794.* – Piotr... .
19. Pisarz, główny przedstawiciel i teoretyk naturalizmu (1840-1902), autor głośnej powieści *Germinal* (1885).
Książkę możesz przeczytać lub posłuchać na: [na: wolnelektury.pl](http://wolnelektury.pl) – <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/germinal/>
/ Możesz zobaczyć zwiastun filmu *Germinal*: <https://www.youtube.com/watch?v=uCb4SLhx6iM> /

Uważał, że...: *Sztuka jest wycinkiem rzeczywistości widzianym przez temperament artysty. / Dzieło sztuki jest odbiciem świata oglądanym przez temperament.* Emil ...

20. Międzynarodowy festiwal filmowy, który odbywa się od 1946 r. na francuskim Lazurowym Wybrzeżu. Złotą Palmę otrzymał tam *Człowiek z żelaza* A. Wajdy oraz *Pianista* R. Polańskiego.
21. Jeden z członów hasła rewolucji francuskiej 1789 r. i dewiza współczesnej Republiki Francuskiej zamieszczona w preambule Konstytucji – *Liberté, Egalité, Fraternité*
22. Akt prawny wydany w 1598 r. przez króla Francji Henryka IV Burbona. Był układem pokojowym, który zakończył trwające we Francji przez 30 lat wojny religijne. Określił zasady współistnienia katolików i hugenotów (kalwinów); przyznał hugenotom ograniczone swobody: zapewnił im wolność wyznania i kultu, w tym posiadania własnych świątyń, równouprawnienie polityczne, druk własnych ksiąg, szkolnictwo (szkoły i uniwersytety) oraz prawo posiadania twierdz, w tym tak potężnych jak La Rochelle. (Odwołanie edyktu w 1685 r. wywołało falę prześladowań i emigrację z Francji ok. pół miliona hugenotów). Edykt...
23. Otaczani przez Celtów wielką czcią i szacunkiem. Byli kapłanami (przewodzili obrzędom i ceremoniom religijnym), wróżbitami, filozofami, sędziami. (Podaj w liczbie pojedynczej)
24. Król Polski (1573-74), następnie jako H... III król Francji, ostatni z dynastii Walezjuszy.
25. Francuski kostiumograf filmowy i projektant mody, założyciel jednego z największych domów mody – Christian
26. Księżę, naczelny wódz wojsk Księstwa Warszawskiego, marszałek Francji. Józef... .
27. Uznawana za jedną z najwybitniejszych francuskich artystek XX w. oraz za ikonę francuskiej piosenki. Jej życie (1915-1963) opisuje film *Niczego nie żałuję* z 2007 r. Edith...
28. „Jeden z muszkietierów”, przyjaciel Portosa, Aramis i d’ Artagnana.
30. Plemiona celtyckie zamieszkujące obszar dzisiejszej Francji, Belgii i płn. Włoch podbite przez Rzymian. Nazywany największym komediopisarzem Francji (1622-1673), autor m.in. *Świętoszka* i *Skąpca*, będących lekturami szkolnymi. / Możesz wysłuchać dramatu: *Świętoszek* na: https://www.youtube.com/watch?v=B_7GyOkIUTI /
31. Miejsce bitwy (1 i 2 września 1870 r.) podczas wojny francusko-pruskiej, zakończonej klęską wojsk francuskich, kapitulacją cesarza Napoleona III i jego armii, co doprowadziło do obalenia II Cesarstwa Francuskiego. / Możesz zobaczyć przebieg bitwy – PWN: <https://www.youtube.com/watch?v=oWGYba8IoJ8> /
32. Polski kompozytor i pianista, od 1831 r. mieszkał we Francji. / Możesz o nim poczytać i posłuchać jego utworów na: Muzykoteka szkolna – <http://www.muzykotekaszkolna.pl/wiedza/kompozytorzy/chopin-fryderyk-1810-1849/> / Fryderyk...
33. Wybitny reprezentant neoklasycyzmu, artysta rewolucji francuskiej (*Przysięga w sali do gry w piłkę, Śmierci Marata*), malarz Napoleona Bonaparte (*Bonaparte na Przełęczy św. Bernarda, Koronacja Napoleona*). / Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/mo2hlw> / Jacques-Louis...
34. Obecny prezydent Republiki Francuskiej, zaprzysiężony w 2017 r. – Emmanuel... .
35. Jeden z członów hasła rewolucji francuskiej 1789 r. i dewiza współczesnej Republiki Francuskiej zamieszczona w preambule Konstytucji – *Liberté, Egalité, Fraternité* .
36. Pisarz, klasyk science fiction (1828-1905); sławę przyniósł mu obszerny cykl powieści podróżniczych i fantastyczno-naukowych: *Dzieci kapitana Granta, Tajemnicza wyspa, 20 000 mil podmorskiej żeglugi, W 80 dni dookoła świata*. / Dwie ostatnie znajdziesz na: wolnelektury.pl – <https://wolnelektury.pl/katalog/autor/jules-gabriel-verne/> / Juliusz...
37. Wyspa, na której Napoleon Bonaparte zakończył życie w 1821 r. Wyspa Świętej ...
38. Francuski malarz, grafik i rzeźbiarz (1869- 1954), uważany za najśłynniejszego **fowistę**. / Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/search?q=Henri%20Matisse> / Fowizm na: <https://artsandculture.google.com/entity/fowizm/mo4lx1?categoryId=art-movement> / Henri...
39. Multiinstrumentalista, kompozytor i autor tekstów piosenek; pionier i główny przedstawiciel elektronicznej muzyki rozrywkowej; za pomocą syntezatorów tworzy kompozycje nawiązujące do muzyki rockowej; podczas koncertów, organizowanych często w plenerze, wykorzystuje efekty świetlne, laserowe. / Możesz posłuchać np.: <https://www.youtube.com/watch?v=xnN6pQoSJOs> / Jean-Michel...
40. Podbił w latach 58-51 p.n.e., m.in. obszar dzisiejszej Francji – Galię. Juliusz... .
41. Francuski pisarz i dramaturg, autor *Hrabiego Monte Christo* i *Trzech muszkietierów*. Alexandre...
42. i Obelix.
43. Słynna gotycka katedra, której budowa trwała dwa stulecia (1163-1345). Jeden z symboli Paryża.

44. Kraina historyczna i geograficzna w płn. Francji; w 1066 r. księżę tej krainy, Wilhelm nazwany później Zdobywcą, zorganizował wyprawę wojenną i podbił Anglię; także miejsce lądowania Aliantów 6 czerwca 1944 r.
45. Dawny pałac królewski w Paryżu, obecnie słynne muzeum sztuki. Znajdują się w nim m.in.: *Mona Lisa*, *Nike z Samotraki*, stela z Kodeksem Hammurabiego.
46. Jeden z członów hasła rewolucji francuskiej 1789 r. i dewiza współczesnej Republiki Francuskiej zamieszczona w preambule Konstytucji – *Liberté, Egalité, Fraternité*.
47. Zespół pałacowy z kompleksem ogrodowo-parkowym na przedmieściach Paryża. Rozbudowany za Ludwika XIV stał się symbolem francuskiej monarchii absolutnej. Jedno z najwspanialszych dzieł architektonicznych baroku. / Możesz zobaczyć m.in. na: <https://www.youtube.com/watch?v=wizNlaiwJP4> /
48. Francuski dom mody, założony przez Gabriele „Coco” w 1909 r. w Paryżu. Słynne perfumy N° 5 .
49. Terytorium, które Francja utraciła razem z częścią Lotaryngii w 1871 r. i odzyskała w 1918 r.
50. Naddźwiękowy samolot pasażerski, będący efektem współpracy francusko-brytyjskiej. 1976-2003
51. Znajduje się tam katedra gotycka katedra Notre-Dame – Najświętszej Marii Panny, miejsce koronacji królów Francji.
52. Francuski kompozytor, autor m.in. opery *Carmen*. / Możesz poczytać o artyście i posłuchać jego utworów na: Muzykoteka Szkolna – <http://www.muzykotekaszkolna.pl/wiedza/kompozytorzy/bizet-georges-1838-1875/> Georges...
53. Bracia, francuscy przemysłowcy i wynalazcy, w 1783 r. dokonali pierwszego udanego przelotu balonem na ogrzane powietrze (w powietrze wznosił się pierwszy człowiek). – Joseph Michel i Jacques Etienne... .
54. Kobieta w czapce frygijskiej, będąca alegorią Wolności i Republiki, nieoficjalny symbol narodowy Republiki Francuskiej. Znana m.in. z obrazu E. Delacroix z 1830 r. *Wolność wiodąca lud na barykady*.
55. Powiastka filozoficzna dla dzieci, której autorem jest francuski pilot, pisarz i poeta Antoine de Saint-Exupéry. / Możesz posłuchać fragmentu książki na: <https://www.youtube.com/watch?v=DDySYG8WuVw> / A. de Saint-Exupery uważał, że...: *Dobrze widzi się tylko sercem. Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu. Dla całego świata jesteś tylko jednym z wielu, lecz jest ktoś dla kogo jesteś całym światem.* Powiastka filozoficzna *Mały ...*
56. Słynny francuski kabaret otwarty w 1889 r. Był motywem wielu obrazów H. de Toulouse-Lautreca. Jest miejsce akcji musicalu (o tym samym tytule) w reżyserii B. Lührmanna z 2001 r.
57. Miasto w płn. Afryce zdobyte przez Francuzów w 1830 r. Stolica państwa, które w 1962 r. uzyskało niepodległość. Stało się to w wyniku krwawej wojny o niepodległość (1954-62) toczonej z Francją przez ... Front Wyzwolenia Narodowego. Stolica:
58. Wyznawcy kalwinizmu we Francji w XVI i XVII w. W 1562 r. doszło do ich masakry w Vassy, co zapoczątkowało wojnę domową, zakończoną dopiero edyktem tolerancyjnym z 1598 r. Po odwołaniu edyktu w 1685 r. ponownie prześladowani i zmuszani do przyjęcia katolicyzmu lub opuszczenia Francji.
59. Pisarz, krytyk literatury i sztuki, filozof oraz inicjator, naczelny redaktor i jeden z głównych twórców wydawanej we Francji *Encyklopedii*. O twórcach *Encyklopedii* stwierdził: *Naszą dewizą jest: bez pardonu zabobnikom, fanatykom, nieukom, szaleńcom i tyranom (...). Czyż na darmo nazywamy się filozofami?* Jego najbardziej znane dzieło to: *Kubuś Fatalista i jego pan*. Uważał, że... / Przypisuje mu się ...: *Upodobanie do niezwykłości jest cechą przeciętności. Od fanatyzmu religijnego do barbarzyństwa już tylko jeden krok. Niczego równie trudno nie przebacza się komuś co jego zalet.* Denis
60. Postać literacka, tragiczny bohater powieści Victora Hugo *Katedra Marii Panny w Paryżu*; kulawy i ślepy na jedno oko garbus, będący dzwonnikiem w paryskiej katedrze, zakochany na śmierć w Cygance Esmeraldzie. / Możesz posłuchać piosenki "Piękna" z musicalu *Notre Dame de Paris* – <https://www.youtube.com/watch?v=OSInDG6wF-o> /
61. Półwysep w płn.-zach. Francji, nad Oceanem Atlantyckim, stanowiący najbardziej wysuniętą na zachód część tego kraju. Obejmuje historyczną krainę, którą zamieszkują Francuzi pochodzenia celtyckiego. Półwysep...
62. Jeden z czołowych przywódców rewolucji francuskiej, z powodu swojej uczciwości zwany *Nieprzekupnym*, przywódca jakobinów i dyktator odpowiedzialny za trwające ponad rok rządy terroru (czerwiec 1793 – lipiec 1794). Jego aresztowanie i śmierć na gilotynie (27 lipca 1794 r.) zakończyły rządy jakobinów. Maximilien de...
63. Wydawana we Francji w latach 1751-80, liczyła 35 tomów i 72 tys. haseł. Była największym przedsięwzięciem kulturalnym epoki oświecenia, stała się wykładnią myśli społecznej, filozoficznej i moralnej europejskiego oświecenia, przedstawiała usystematyzowany dorobek nauk przyrodniczych i społecznych oraz techniki i produkcji. Wyrażone w niej poglądy: sprzeciw wobec nietolerancji wyznaniowej i dominacji klerykalizmu w życiu publicznym Francji oraz wobec rządów absolutystycznych i feudalnego porządku społecznego, kształtowały atmosferę intelektualną epoki we Francji i Europie. – E..... albo słownik rozumowany nauk, sztuk i rzemiosł liczyła.

64. Malarz francuski (1798-1863), wybitny przedstawiciel romantyzmu w sztuce europejskiej. Jego najbardziej znanym obrazem jest *Wolność wiodąca lud na barykady*, w którym połączył alegoryczne przedstawienie z realistycznymi szczegółami. / Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/eug%C3%A8ne-delacroix/mo16so3?categoryId=artist> /
 Artysta o sztuce: „Kolory są muzyką dla oczu, gdyż dają się one zestawiać jak nuty.” „Określone harmonie barwne wywołują u widza takie doznania, które u niego nie zawsze może wywołać muzyka.” Eugene...
65. Reżyser filmowy; sławę przyniosły mu filmy: *Ostatnia walka* – wizja świata po zagładzie atomowej; dramat obyczajowy: *Wielki błękit*; filmy sensacyjne: *Nikita*, *Leon zawodowiec* oraz science fiction: *Piąty element*, który możesz zobaczyć na: https://www.youtube.com/watch?v=Wtb1nxUSVaA&list=FLC8Z_pMd-hUKSajNH4oiRUw&index=20 /
 / Zobacz zwiastun filmu: *Artur i zemsta Maltazara* – <https://www.youtube.com/watch?v=XAJavTQYYBc> / Luc...
66. Nazwa słynnej nocy roku 1572 z czasów wojen religijnych (1562-1589), kiedy to doszło w Paryżu do rzezi hugenotów przybyłych na ślub: hugenota Henryka Burbona, króla Nawarry z Małgorzatą de Valois, siostrą króla Francji Karola IX. Zamiast oczekiwanego pokoju, którego przypieczeniem miało być małżeństwo, wybuchła kolejna wojna.
67. Wybitny malarz i grafik (1791-1824), prekursor romantyzmu. Jego najsztywniejsze dzieło to obraz *Tratwa Meduzy* (1819). Obraz przedstawia dramatyczne wydarzenie, jakim był los pasażerów francuskiej fregaty „Meduza”, którzy po jej zatonięciu niedaleko wybrzeży Afryki (1816 r.) przez dwa tygodnie dryfowali na tratwie po Morzu Śródziemnym.
 / Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/th%C3%A9odore-g%C3%A9ricault/mo2k2xv?categoryId=artist> / Théodore...
68. Wybitny XVII-wieczny francuski filozof, matematyk i fizyk, uznawany za ojca filozofii nowożytnej. Autor dzieła: *Rozprawa o metodzie właściwego kierowania rozumem i poszukiwania prawdy w naukach*, twórca racjonalizmu – kierunku filozoficznego i światopoglądu, zakładającego, że prawdziwe poznanie świata możliwe jest jedynie dzięki rozumowi i logicznemu podejściu do świata oraz poznania. Poszukiwał twierdzenia bezwzględnie pewnego, a więc opierającego się wszelkim wątpliwościom. Doszedł do wniosku, iż to, co można stwierdzić bez wątpliwości, to fakt, że myślę, a zatem istnieję (istnieje podmiot owego myślenia). *Cogito ergo sum*. (Myślę więc jestem). Tylko myślenie upewnia człowieka co do własnego istnienia.
 Przypisuje mu się ...: *Nie wystarczy mieć sprawny umysł, trzeba go jeszcze dobrze używać. O wszystkim należy wątpić. Czytanie dobrych książek jest niczym rozmowa z najwspanialszymi ludźmi minionych czasów. Żądza wiedzy, wspólna wszystkim ludziom jest chorobą, której nie można uleczyć, ponieważ ciekawość wzrasta wraz z wiedzą.* – **Rene ...** . (podaj spolszczoną wersję nazwiska)
69. Założyciele Marsylii (Massalia), ok. VI w. p.n.e., miasta na pld. Francji, nad M. Śródziemnym.
70. Polka, obywatelka Francji; dwukrotna laureatka Nagrody Nobla – w dziedzinie: fizyki (1903) i chemii (1911).
 Maria – (część nazwiska po mężu).
71. Określenie Ludwika XIV króla Francji, który miał powiedzieć "Państwo to ja". Król S... .
70. Pas fortyfikacji (system bunkrów zaopatrzonych w broń maszynową i artylerię, magazyny i pomieszczenia sypialne dla żołnierzy) na granicy z Niemcami wybudowany po I wojnie światowej. Miał zabezpieczyć Francję przed potencjalną, kolejną agresją ze strony Niemiec. Nie spełnił swej roli podczas II wojny światowej – w maju 1940 r. Niemcy obeszlili umocnienie od północy, wkraczając na terytorium Belgii. Linia ...
73. Pochodził z rodu Merowingów, objął tron na początku lat 80. V w., około 496 r. przyjął chrzest.
 W trakcie trwających 30 lat rządów pokonał Wizygotów, opanował większą część Galii, a także ziemie leżące na wschód od Renu. Wybrał na stolicę rzymskie miasto zwane wówczas Parisium – Paryż.
74. Wyścig Tour de France przeprowadzany corocznie od 1903 r.
75. Najdłuższa rzeka Francji o długości 1020 km; nad nią i nad jej dopływami znajduje się ponad 300 średniowiecznych zamków oraz pałaców doby renesansu i oświecenia.
76. Aktor, reżyser i producent filmowy; rozgłos międzynarodowy zyskał występując w filmie *Cyrano de Bergerac* (1990).
 Za główną rolę w tym filmie otrzymał Cezara, Złotą Palmę w Cannes i nominację do Oscara.
 Zwiastun filmu: <https://www.youtube.com/watch?v=fJyaXzAmYPs> , <https://www.youtube.com/watch?v=mbUiWmfCiOc> .
 W sfilmowanym komiksie *Asterix i Obelix kontra Cezar* (1999) zagrał Obelixa.
 Zwiastun filmu: Z <https://www.youtube.com/watch?v=h5fPB9OlwbU> . Gérard...
77. Symbol Nowego Yorku – dar Francuzów dla Amerykanów z okazji 100-lecia niepodległości USA. Statua...
78. Filozof, pedagog, pisarz tworzący w języku francuskim. Głosił powrót do natury – uważał, że człowiek jest z natury dobrą istotą (tzw. „szlachetny dzikus”) – ale cywilizacja ma na niego degenerujący wpływ. Postęp, kultura, normy społeczne tłumią naturalny instynkt dobra, jaki znajduje się w każdym człowieku. W traktacie politycznym *Umowa społeczna* zawarł projekt demokratycznego państwa, w którym panuje równość społeczna i szacunek dla wspólnego dobra (opowiadała się przeciwko indywidualnemu prawu własności). Uważał, że suwerenność ludu gwarantuje tylko

dobrowolna umowa społeczna. Na prośbę konfederatów barskich opracował w 1772 r. *Uwagi o rządzie polskim*, zawierające rady dotyczące sposobów ratowania państwa polskiego zagrożonego upadkiem. Uważał, że... / Przypisuje mu się ...: *Wszyscy ludzie są równi. Ciągłe i sumienne spełnianie obowiązków wymaga nie mniej wysiłku niż czyny bohaterkie.* – Jean-Jacques ...

79. Nieoficjalny symbol narodowy Francji, wywodzący się z czasów celtyckiej Galii.

80. Francuski malarz i rzeźbiarz (1887-1968), twórca i kreator sztuki nowoczesnej związany z dadaizmem, surrealizmem i fowizmem. Słynne stało się jego dzieło sztuki: *L.H.O.O.Q.*, będące reprodukcją obrazu *Mona Lisa* Leonarda da Vinci z dorysowanymi wąsami i bródką. Był prekursorem takich nowych kierunków w sztuce jak: konceptualizm, nowy realizm i pop-art.

Artysta o sztuce: „*Nic nie jest wart obraz, który nie szokuje.*”, „*Wszystko jest sztuką, jeśli artysta powie, że nią jest.*”

/ Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/marcel-duchamp/mobqch> / Marcel...

81. Kanał oddzielający Francję od Wielkiej Brytanii.

82. Jedna z najdłuższych rzek w Europie (1233 km), mająca swe źródło w Alpach Szwajcarskich. Biegnie wzdłuż niej granica między Francją i Niemcami.

83. Francuski polityk i ekonomista; jeden z ojców zjednoczonej Europy; we współpracy z francuskim politykiem Robertem ... i kanclerzem Niemiec K. Adenauerem doprowadził do pojednania Francji z Niemcami i powstania w 1950 r. EWWiS (od 1958 EWG).

Uważał, że: *Nie będzie nigdy pokoju w Europie, jeśli państwa zostaną zrekonstruowane na bazie narodowej suwerenności... Kraje Europy są za małe, aby zagwarantować swojej ludności niezbędny dobrobyt i postęp społeczny. Kraje europejskie muszą się ukonstytuować w postaci federacji...* (1943) Jean... .

84. 14 lipca na pamiątkę jej zdobycia i zburzenia w 1789 r. obchodzi się we Francji święto narodowe.

85. Urodził się w 1769 r. na Korsyce. Po zamachu z 18 brumaire'a Pierwszy Konsul Republiki Francuskiej (1799-1804); Cesarz Francuzów (1804-1815). / Możesz o nim obejrzeć film: <https://www.youtube.com/watch?v=JtcEJqLB2o> /

86. Krwawo stłumione powstanie rojalistyczne przeciw rewolucyjnej Republice Francuskiej (1793 r.). Również nazwa regionu.

87. Zespół przepisów i norm prawa cywilnego o liberalnym charakterze, wprowadzony we Francji w 1804 r., a następnie w państwach Europy napoleońskiej, m.in. Ks. Warszawskim (1808). Tzw. Napoleona lub Cywilny.

88. Uchodzi do kanału La Manche w Normandii, leży nad nią Paryż.

89. W 1895 r. (datę tę uważa się za narodziny kina) skonstruowali i opatentowali kinematograf oraz zorganizowali w Paryżu publiczną projekcję filmu: *Wyjście robotników z fabryki* – Film możesz obejrzeć na: <https://www.filmweb.pl/video/Film/-13680> Bracia Auguste i Louis

90. Skonstruowana przez Gustave'a Eiffela na paryską Wystawę Światową w 1889 r. jest najbardziej rozpoznawalną budowlą i symbolem Paryża. Ma ponad 300 m wysokości.

91. Pisarz, poeta, dramaturg i polityk (1802-1885), jeden z najważniejszych twórców literatury francuskiej i czołowy przedstawiciel romantyzmu. Autor m.in. powieści: *Nędznicy* i *Katedra Marii Panny w Paryżu*. Victor...
Zobacz zwiastun filmowej wersji musicalu "Les Miserables", opartego na książce "Nędznicy" – <https://www.filmweb.pl/video/trailer/nr+1+%28polski%29-29372> .

92. Szczególny rodzaj wina musującego, powszechnie kojarzony ze świętowaniem i luksusem. Nazwę swą zawdzięcza regionowi w płn.-wsch. Francji, głównemu miejscu jego produkcji.

93. Francuski filozof, prawnik, wolnomularz i pisarz doby oświecenia. Twierdził, że człowiek jest istotą zakorzenioną w konkretnej kulturze i, aby ocenić i wyjaśnić jego postępowanie, należy odwoływać się m.in. do klimatu, religii, praw, obyczajów i zwyczajów. Uważał, że, aby człowiek cieszył się wolnością w państwie, musi istnieć trójpodział władzy na: prawodawczą/ustawodawczą (parlament), wykonawczą (rząd) i sędziowską.

Uznawał prawo naturalne za uwarunkowane historycznie, wynikające z natury rzeczy tj. z natury kraju – jego przyrody, klimatu, sposobu życia ludzi, ich religii, obyczajów. Twierdził jednak, że istnieje pewne minimum wspólne wszystkim krajom i epokom – takim ogólnoludzkim dobrem jest wolność, która pozwala na korzystanie z innych równie powszechnych wartości: własności, bezpieczeństwa, opierania się uciskowi.

Uważał, że... / Przypisuje mu się ...: *Im mniej ludzie myślą, tym więcej mówią. Każdy obywatel ma obowiązek umrzeć za ojczyznę, nikt nie ma obowiązku kłamać dla niej. Człowiek lubiący się kształcić nigdy nie jest bezczynny. Duże podłości robimy z nienawiści, małe ze strachu. Szczęśliwy jest naród, którego historia jest nudna.* – **Charles Louis** (podaj spolszczoną wersję nazwiska)

94. Trzecie co do wielkości miasto Francji, leżące nad Rodanem; założone przez Rzymian w 43 p.n.e. jako Lugdunum – główny ośrodek rzymskiej prowincji Galia.
95. Uznawany jest za jednego z czołowych przedstawicieli postimpresjonizmu i jednego z najważniejszych twórców 2. poł. XIX w. Najwspanialsze obrazy artysty powstały na wyspie Tahiti (Polinezja), gdzie się osiedlił się i zmarł w 1903 r. / Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/paul-gauguin/moh82x?categoryId=artist> / Artysta o sztuce: „Sztuka jest albo plagiatem, albo rewolucją.” Paul...
96. Najstarszy uniwersytet we Francji założony w 1253 r. w Paryżu.
97. Uchwalona przez rewolucyjną Francję w 1789 r. – *Deklaracja i Obywatela.*
98. 17-letnia wiejska dziewczyna, która w 1429 r. przekonała króla Karola, że otrzymała od Boga misję wypędzenia Anglików z Francji. Doprowadziła do uwolnienia z angielskiego oblężenia Orleanu, zdobycia Reims i wybuchu powstania ludowego. Została schwytana i spalona na stosie przez Anglików (1431). Kolejny etap walk, które zapoczątkowała, doprowadził ostatecznie do zwycięskiego dla Francji zakończenia wojny stuletniej w 1453 r. d’Arc
99. Od tego germańskiego plemienia pochodzi nazwa „Francja”. Około 496 r. przyjęli chrzest – w odróżnieniu od innych Germanów będących arianami stali się wyznawcami religii katolickiej.
100. Louis ... – francuski twórca alfabetu dla niewidomych, nazwanego później (od jego nazwiska) alfabetem...
101. Francuski malarz (1839-1906), zaliczany podobnie jak P. Gauguin, H. Toulouse-Lautrec i V. van Gogh do postimpresjonistów; prekursor kubizmu. Z wypowiedzi artysty: – *Sztuka przemawia jedynie do niezmiernie ograniczonej liczby ludzi, – W malarstwie chodzi o to, by w odpowiednim miejscu położyć odpowiedni kolor.* Obraz *Grający w karty* jego autorstwa jest jednym z najdrożej sprzedanych dzieł sztuki w historii (250 mln dolarów w 2011 r.).
Artysta o sztuce: „*W malarstwie chodzi o to, by w odpowiednim miejscu położyć odpowiedni kolor*”, *Sztuka przemawia jedynie do niezmiernie ograniczonej liczby ludzi.* / Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/paul-c%C3%A9zanne/mo63mx?categoryId=artist> Paul ...
102. Budowla wzniesiona pod koniec XVIII w. w Paryżu jako kościół pod wezwaniem świętej Genowefy. Od 1885 r. pełni rolę mauzoleum wybitnych Francuzów, m.in. pochowana w nim została Maria Skłodowska-Curie.
103. Stoczona została tam podczas I wojny światowej krwawa bitwa, która miała w zamiśle Niemców doprowadzić do wykrwawienia się wojsk francuskich i kapitulacji Francji. Podczas najcięższych walk, które trwały od lutego do sierpnia 1916 r., poległo około 240 tys. Niemców i 225 tys. Francuzów.
104. Dwukrotny premier Francji; jeden z ojców zjednoczonej Europy; razem z francuskim politykiem Jeanem... i kanclerzem Niemiec K. Adenauerem, doprowadził do powstania Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Robert... .
105. Malarz, rysownik i grafik (1830-1903), nazwany „ojcem impresjonizmu”. Częstym tematem obrazów artysty były sceny z życia na wsi i w mieście. / Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/camille-pissarro/mo233w> Camille...
106. Francuski malarz, prekursor i wybitny przedstawiciel **rokoka**. Ulubioną tematyką artysty były rozrywki francuskiej arystokracji; twórca m.in. obrazów: *Odjazd na Cyterę*, *Święto miłości*. / Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/antoine-watteau/mo1k7k8> / Antoine...
107. Współtwórca i jeden z czołowych przedstawicieli impresjonizmu (1841- 1919), malarz aktów, dzieci i kwiatów. Artysta o sztuce: „*Dla mnie obraz musi być czymś przyjemnym, wesołym i ładnym, tak, ładnym! Jest dość przykrych rzeczy w życiu, abyśmy mieli jeszcze tworzyć więcej.*” / Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/auguste-renoir/mo6466> / Auguste...
108. Francuski uczoney nazywany ojcem nowoczesnej chemii, odkrył istnienie tlenu i fakt, iż jest on niezbędny przy spalaniu, sformułował prawo zachowania masy w reakcjach chemicznych i ustalił skład chemiczny wody – odkrył, że wodór połączy się z tlenem tworzy wodę. – Antoine... .
109. Francuski pisarz, eseista i publicysta (1913-1960), w latach 1942-44 działał we francuskim ruchu oporu. Najśłynniejsze jego utwory to powieści: *Dżuma* oraz *Upadek*. W 1957 r. otrzymał literacką Nagrodę Nobla. / Fragmentu *Dżumy* możesz posłuchać na: <https://www.youtube.com/watch?v=rBORhPLkOQ8> / Pisarz o sztuce, literaturze: „*Sztuka nie dlatego jest wielka, że jest rewolucyjna, ale dlatego jest rewolucyjna, że jest wielka.*” Albert ...
110. Jeden z najwybitniejszych artystów francuskich XIX w., malarz historyczny i portrecista (1780-1867). / Możesz zapoznać się z twórczością artysty na Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/entity/jean-auguste-dominique-ingres/mocwk2?categoryId=artist> / Jean...
111. Muzeum znajduje się w budynku dawnego dworca w Paryżu, prezentuje sztukę lat 1848-1914, głównie impresjonizm i postimpresjonizm. Muzeum d’...

112. Bohater XI-wiecznej *Pieśni*. Miał zginąć w bitwie w wąwozie Roncevaux w 778 r., dowodząc tylną strażą wojsk frankijskich podczas powrotu Karola Wielkiego z wyprawy przeciwko Saracenom. Posłuchaj na:

<https://www.youtube.com/watch?v=fNPcXYyp7H4> / Całą *Pieśń* o ... znajdziesz w serwisie Wolne Lektury (możesz przeczytać lub posłuchać) – <https://wolnelektury.pl/> lub <https://www.youtube.com/watch?v=3YgZ2xf6NIA>

113. Zakonnicy, których zakon został założony w 1098 r. w Cîteaux.

Liczne klasztory tego zakonu powstały w 2 poł. XII i XIII w. na ziemiach polskich.

/ Możesz obejrzeć film o Opactwie w Wąchocku (1179) <https://www.youtube.com/watch?v=RiSoxsRpNwg> /

114. Jeden z najbardziej znanych francuskich bajkopisarzy (1621-1695), przedstawiciel klasycyzmu.

Przeczytaj bajkę *Lis i Kozieł* przetłumaczoną na język polski przez A. Mickiewicza –

[https://pl.wikisource.org/wiki/Lis_i_Kozie%C5%82_\(1876\)](https://pl.wikisource.org/wiki/Lis_i_Kozie%C5%82_(1876))

lub posłuchaj na: <https://www.youtube.com/watch?v=2ePz1gzZXSs> / Jean de ...

115. Francuski matematyk, fizyk i filozof religii (XVII w.). Słynne stało się jego rozumowanie (tzw. zakład P...) przedstawione w *Myślach*, mające dowodzić, iż warto wierzyć w Boga. W uznaniu jego dokonań naukowych, nazwę – od nazwiska – nadano: jednostce ciśnienia układu i językowi programowania.

Uważał, że... / Przepisuje mu się ...: *Opinia większości jest opinią najmniej zdolnych. Wielkość człowieka jest wielka w tym, że zna on swoją nędzę. Człowiek jest trzecią najsłabszą na wietrze, najwątliwszą w przyrodzie, ale trzecią myślącą*". – Blaise

116. Zakon rycerski utworzony ok. 1118 r. w Jerozolimie.

Stanowili liczącą się siłę militarną – we Francji posiadali 80 zamków i ufortyfikowanych domów zakonnych.

Na początku XIV w. król Filip Piękny oskarżył przywódców zakonu o herezję i bluźnierstwa przeciw Bogu.

Doprowadził do rozwiązania zakonu (1312) oraz do skazania i stracenia jego przywódców poprzez spalenie na stosie.